

////////////////////////////////////

HORIZONTAAL
INTEGRATIE-
BELEIDSPLAN
VLAANDEREN

2016-2019

////////////////////////////////////

INHOUD

1	Situering van het Horizontaal Integratiebeleidsplan	3
1.1	Vlaams Integratiebeleid	3
1.1.1	Missie	3
1.1.2	Visie	3
1.1.3	Belangrijke accenten	3
1.1.4	Doelgroep	5
1.1.5	Actoren	5
1.2	Integratiebeleidsplan	7
1.2.1	Kader	7
1.2.2	Commissie Integratiebeleid	8
1.2.3	Opmaak plan 2016-2019	8
2	Doelstellingen en maatregelen om de herkomstkloof IN alle domeinen te verkleinen	10
3	Opvolging en evaluatie van het Horizontaal Integratiebeleid	30
3.1	Monitoring	30
3.2	Evaluatie en actualisatie	31
3.3	Afstemming, draagvlak en kennisdeling	31
Bijlagen	32

1 SITUERING VAN HET HORIZONTAAL INTEGRATIEBELEIDSPLAN

1.1 VLAAMS INTEGRATIEBELEID

1.1.1 Missie

Omgaan met de gevolgen van migratie met respect voor ieders eigenheid, maar binnen een kader van waarden en normen eigen aan de samenleving, waarbij iedereen evenredig participeert, vormt één van de grootste uitdagingen van deze tijd.

Een doeltreffend en efficiënt integratiebeleid is noodzakelijk om tot een leefbare samenleving te komen. De Vlaamse overheid voert een krachtadig integratiebeleid dat streeft naar samenleven in diversiteit op grond van gelijkwaardigheid, waarbij in dialoog op alle maatschappelijke vlakken gestreefd wordt naar volwaardige participatie en actief en gedeeld burgerschap.

1.1.2 Visie

De Vlaamse overheid gaat bij het realiseren van de missie uit van volgende principes:

- gelijkwaardigheid van eenieder als burger van de samenleving;
- bevorderen van de sociale samenhang als voortdurend project;
- waarden en normen van de rechtsstaat;
- respect voor ieders eigenheid;
- de noodzaak van actieve participatie en gedeelde verantwoordelijkheid van eenieder;
- het maximaal benutten van eenieders mogelijkheden.

1.1.3 Belangrijke accenten

1.1.3.1 **Samenleven in diversiteit**

'Samenleven in diversiteit' richt zich op alle Vlamingen en streeft ernaar dat mensen in plaats van naast elkaar te leven en elkaar in bepaalde omstandigheden uit te sluiten, elkaar gaan opzoeken en interactie en dialoog nastreven.

1.1.3.2 **Evenredige participatie**

De deelname van de bijzondere doelgroepen van de maatschappij zou recht evenredig moeten zijn met hun aantal, maar dat is het niet (cf. omgevingsanalyse in Bijlage 8). Participatie moet worden aangemoedigd, zowel langs aanbodzijde als aan vraagzijde.

1.1.3.3 **Interactief, gedeeld en verantwoordelijk burgerschap**

'Interactief, gedeeld en verantwoordelijk burgerschap' doet een beroep op alle burgers om hun persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen om de maatschappij waarin ze leven op een actieve manier mee vorm te geven.

1.1.3.4 Waarden en normen van de rechtsstaat

Het Vlaamse integratiebeleid gaat uit van waarden die een open, verdraagzame en democratische samenleving kenmerken. Er worden 5 hoofdwaarden erkend die het samenleven in diversiteit in Vlaanderen mogelijk moeten maken door te zorgen voor een minimale binding tussen verschillende burgers en groepen van de bevolking. Deze minimale waarden, tevens onaantastbare rechten, zijn vrijheid, gelijkheid, solidariteit, respect en burgerschap.

Vrijheid is het recht op zelfbeschikking. De mens maakt zijn eigen keuzes en is daar dan ook aansprakelijk en verantwoordelijk voor. Sommige beperkingen zijn echter onvermijdelijk, maar deze moeten gebaseerd zijn op redelijke gronden en wettelijk tot stand zijn gekomen. Vrijheid omvat zowel opinievrijheid, vrijheid van meningsuiting en godsdienstvrijheid als vrijheid in de keuze van een beroep en levenspartner.

Gelijkheid is het recht dat eenieder heeft om in dezelfde mate aanspraak te kunnen maken op vrijheid dat alleen kan worden ingeperkt door het gelijke recht van de anderen. Gelijkheid veronderstelt niet louter de gelijke toepassing van de wet op eenieder, maar ook dat er geen verschillen zijn in behandeling bij gelijke toestanden en bij verschillende toestanden deze ook als dusdanig worden erkend (non-discriminatie).

Solidariteit betekent dat mensen zich met elkaar verbonden voelen en op basis daarvan bereid zijn om met elkaar te delen. Solidariteit gaat uit van gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid: iedereen is principieel gelijkwaardig, maar in de realiteit hebben sommigen te maken met ongelijke uitgangsposities.

Respect is het recht en de plicht tot het eerbiedigen van de menselijke waardigheid. Deze heeft ook betrekking op de verschillen die mensen vertonen. Racisme en xenofobie zijn uitingen van schending van de menselijke waardigheid.

Burgerschap betekent de actieve betrokkenheid van mensen naar elkaar toe, maar ook ten opzichte van de samenleving en de inrichting ervan. Burgerschap bindt de mensen binnen een samenleving en gaat gepaard met rechten, maar ook plichten waaraan moet worden tegemoet gekomen.

Als stelsels van waarden en normen worden de grondslagen van de democratie, van de democratische rechtsstaat en van het pluralisme onderscheiden.

Democratie is een sleutelwoord in ons westers waardepatroon. Democratie is het recht van de bevolking om zichzelf te besturen. Dat zelfbestuur houdt tevens de gelijkheid tussen alle burgers in. Democratie houdt in dat een politieke meerderheid mag besturen. Toch vergt een gezonde democratische werking ook aandacht voor de standpunten van politieke minderheden. Democratie betekent ook een behoorlijke werking van het bestuurlijke en het juridische systeem in zijn geheel. Dat betekent onder meer dat in een democratische rechtsstaat de drie machten - de wetgevende, de uitvoerende en de rechterlijke macht - elkaar in evenwicht houden.

In een democratische rechtsstaat gaan democratie en de toepassing van het rechtsstaatprincipe hand in hand: een democratische rechtsstaat veronderstelt een democratisch functionerend bestuur dat zich gebonden weet door het objectieve recht, dat wil zeggen een bestuur dat door burgers herkend en erkend wordt als een instituut dat

namens hen op een zorgvuldige en slagvaardige wijze de actuele samenlevingsproblemen aanpakt. Een democratie en een rechtsstaat behoren elkaar aldus als het ware in evenwicht te houden. De democratische rechtsstaat is, als orgaan van de democratische samenleving, belast met het beheersen en vermijden van conflicten door middel van vertegenwoordigingsinstrumenten.

Pluralisme ontstaat uit een mix van vrijheid en gelijkheid. Ieder menselijk individu heeft het recht autonoom zijn persoonlijkheid te ontwikkelen en daarbij een beroep te doen op de culturele elementen die hem/haar vanuit diverse milieus worden aangereikt: familie, school, leeftijdgenoten, communicatiemedia, verenigingsleven, inclusief zich bekennen tot een godsdienst, en de materiele omgeving waarin men functioneert, inclusief het werk- en consumptiemilieu. Het is de opdracht van de maatschappij te garanderen dat iedereen, op de wijze waarop hij daar zelf voor kiest, zich een aantal van die cultuurelementen eigen maakt en aldus een identiteit opbouwt. Pluralisme heeft dus betrekking op het feit dat alle individuen hun eigen identiteit vrij kunnen beleven en tevens dat de groepen die elkaar hierin vinden, zich ook als gemeenschap kunnen manifesteren.

1.1.4 Doelgroep

Het Vlaamse integratiebeleid richt zich op de hele samenleving, op alle individuen, groepen, gemeenschappen, voorzieningen,... die de samenleving vormgeven. Binnen het integratiebeleid gaat bijzondere aandacht naar personen van buitenlandse herkomst.

Personen van buitenlandse herkomst begrijpen we hier als “personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens één van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat” (art. 3 van het integratiedecreet).

1.1.5 Actoren

Agentschappen Integratie en Inburgering

Een belangrijke actor in het integratiebeleid zijn de drie Agentschappen Integratie en Inburgering (Vlaams, Antwerpen en Gent) en het Huis van het Nederlands Brussel. De Agentschappen hebben binnen hun werkingsgebieden dezelfde kerntaken en stemmen ook onderling af. Het betreft:

- adviesverstrekking en begeleiding op maat in functie van empowerment van inburgeraars en andere personen van vreemde herkomst;
- adviesverstrekking en praktijkondersteuning op maat in functie van structureel werken aan integratie. Het gaat hierbij onder meer over het aanbieden van een dienstverlening sociaal tolken en vertalen, taalbeleid, integratiewerk en de juridische dienstverlening aangaande de rechtspositie van vreemdelingen;
- adviesverstrekking en praktijkondersteuning op maat in functie van het draagvlak, de beeldvorming en de wederkerigheid van integratie en in functie van sociale samenhang;
- adviesverstrekking en praktijkondersteuning op maat in functie van een onderbouwd, afgestemd gecoördineerd en inclusief beleid;
- adviesverstrekking en begeleiding op maat in functie van een optimale dienstverlening met betrekking tot Nederlands voor anderstaligen;
- het testen van de kennis en het uitreiken van bewijzen Nederlands;

- het voeren van de regie over een behoeftedekkend en behoeftegericht aanbod Nederlands als tweede taal.

Met het oog op de realisatie van de doelstellingen van het Vlaamse Integratiebeleid vervullen de agentschappen aanvullend ook nog volgende taken:

- verzamelen en ter beschikking stellen van data;
- opzetten van gerichte experimentele projecten in functie van de realisatie van zijn kerntaken;
- verzamelen en ter beschikking stellen van expertise.

Vanuit deze opdrachten bieden ze ondersteuning op maat aan alle actoren die betrokken zijn bij de uitvoering van het Vlaams integratiebeleid. Op lokaal vlak zijn dat lokale besturen en hun lokale partners, op Vlaams niveau zijn de organisaties en voorzieningen die gevat worden door het beleid van de Vlaamse overheid. Het gaat daarbij zowel om Vlaamse administraties als over het gesubsidieerde middenveld, waaronder scholen, welzijnsvoorzieningen en organisaties en verenigingen in de vrijetijdsfeer.

Lokale besturen

Steden en gemeenten zijn voor de Vlaamse Regering prioritaire partners in het Vlaamse integratiebeleid. Het lokale bestuursniveau is immers het best geplaatst om knelpunten te detecteren, om prioriteiten te bepalen in afstemming met het algemeen beleid van de gemeente of stad en om mee een inclusieve aanpak te stimuleren. Binnen de grenzen van hun grondgebied hebben de steden en gemeenten daarom de regierol over het integratiebeleid. Een verbeterde beleidsafstemming op Vlaams niveau met het lokale niveau komt het integratiebeleid ten goede.

Ook in Brussel moeten personen van buitenlandse herkomst gelijke kansen op volwaardig burgerschap krijgen. Dat veronderstelt een samenhangend Vlaams inburgerings- en integratiebeleid in de hoofdstad dat complementair is met de al bestaande kaders en hierop, samen met alle betrokken politieke actoren en andere betrokken instellingen en organisaties, verder bouwt. De regiefunctie die de Vlaamse overheid inzake het inburgerings- en integratiebeleid toekent aan lokale besturen wordt voor Brussel opgenomen door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Met de partners op het terrein wordt ook in Brussel een gecoördineerd Vlaams inburgerings- en integratiebeleid uitgedragen.

Participatieorganisatie

De Vlaamse overheid hecht er veel belang aan om de bijzondere doelgroepen van het integratiebeleid op een volwaardige manier bij het beleid te betrekken. Hiertoe bepaalt het integratiedecreet dat de Vlaamse Regering één participatieorganisatie erkent die optreedt als forum van organisaties van de bijzondere doelgroepen.

Het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden (Minderhedenforum) vzw, dat erkend is sinds 1999 op basis van het decreet van 28 april 1998, werd met ingang van 14 januari 2011 opnieuw erkend als participatieorganisatie op basis van het gewijzigde integratiedecreet (wijziging van 30 april 2009). Het Minderhedenforum wil de maatschappelijke positie van personen van buitenlandse herkomst en woonwagenbewoners in Vlaanderen versterken en het respect tussen groepen bevorderen. Het treedt op

als spreekbuis en belangenbehartiger van deze personen van buitenlandse herkomst en woonwagenbewoners in Vlaanderen en Brussel.

Het Minderhedenforum heeft tot taak de participatie aan de samenleving van deze bijzondere doelgroepen van het integratiedecreet te bevorderen. Hiertoe werkt het aan empowerment en emancipatie van de personen die behoren tot deze doelgroepen, brengt het beleidsaanbevelingen uit en werkt het aan een correcte beeldvorming met betrekking tot diversiteit. Als lid van de Commissie Integratiebeleid heeft het Minderhedenforum ook directe inspraak in de opmaak van het Horizontaal Integratiebeleidsplan.

Andere beleidsdomeinen

Het Vlaamse integratiebeleid is een inclusief beleid. Het wordt gerealiseerd binnen het algemene beleid van de verschillende beleidsdomeinen, grotendeels via algemene maatregelen en alleen als dat nodig is, via een specifiek aanbod naar personen van buitenlandse herkomst. Het wegwerken van de herkomstkloof is dus een gedeelde verantwoordelijkheid van de hele Vlaamse Regering. Elke minister bouwt vanuit zijn/haar specifieke bevoegdheden mee aan de doelstellingen van dat beleid, cf. het regeerakkoord, de beleidsnota Integratie en Inburgering en het integratiedecreet. Om dit horizontale beleid vorm te geven en te coördineren wordt een geïntegreerd actieplan opgesteld, namelijk het Horizontaal Integratiebeleidsplan (zie hoofdstuk 1.2).

1.2 INTEGRATIEBELEIDSPLAN

1.2.1 **Kader**

Het integratiedecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering binnen twaalf maanden na haar aantreden de strategische en operationele doelstellingen voor het integratiebeleid moet vastleggen, waarna een geïntegreerd actieplan (verder aangeduid als het Horizontaal Integratiebeleidsplan) wordt opgesteld. Dit plan omvat minstens:

- de beschrijving van de geformuleerde strategische en operationele doelstellingen binnen elk beleidsdomein;
- een analyse per beleidsdomein van de maatschappelijke context waarbinnen die doelstellingen gerealiseerd moeten worden;
- de concrete acties die genomen moeten worden om de geformuleerde doelstellingen te realiseren;
- het tijdpad, opgesteld voor de uitvoering van die acties;
- de opgave van de indicatoren waarmee de voortgang wordt gemeten;
- de ingezette middelen en instrumenten.

Dit plan is een instrument om het beleid te coördineren. Het geeft aan welke doelstellingen de Vlaamse overheid wil bereiken over de beleidsdomeinen heen en welke maatregelen genomen worden vanuit de verschillende bevoegdheden van de ministers binnen de Vlaamse Regering. Op die manier zetten de verschillende beleidsdomeinen in op dezelfde speerpunten, waardoor de effecten van het beleid

gemaximaliseerd worden. Beleidsinitiatieven worden met dit plan op elkaar afgestemd om incoherentie en overlap te vermijden. Lacunes worden zichtbaar gemaakt en ingevuld met nieuwe beleidsinitiatieven. Het Horizontaal Integratiebeleidsplan is dus meer dan een bundeling van alle bestaande inclusieve maatregelen die bijdragen aan het integratiebeleid; het is een instrument om vorm te geven aan een gecoördineerd horizontaal integratiebeleid.

1.2.2 Commissie Integratiebeleid

Om vorm te geven aan het inclusieve integratiebeleid, is binnen de Vlaamse overheid de Commissie Integratiebeleid opgericht. Ze wordt voorgezeten door de Vlaamse Diversiteitsambtenaar en is samengesteld uit experts in integratiebeleid van de verschillende beleidsdomeinen en entiteiten van de Vlaamse overheid. De Commissie Integratiebeleid wordt aangevuld met een vertegenwoordiger van het Minderhedenforum, de VVSG en de VGC (zie Bijlage 2).

De Commissie Integratiebeleid heeft een aantal decretale opdrachten. Ze ziet onder meer toe op de coherentie, de synergie en de coördinatie van het Vlaamse integratiebeleid en staat eveneens in voor de opmaak van een ontwerp van het geïntegreerde Horizontaal Integratiebeleidsplan, waarin verschillende acties van de beleidsdomeinen gebundeld, opgevolgd en geëvalueerd worden. De Commissie Integratiebeleid kan de impact van deze acties evalueren.

1.2.3 Opmaak plan 2016-2019

Het integratiebeleid staat niet op zichzelf, het krijgt vorm in een context met verschillende actoren. Het Horizontaal Integratiebeleidsplan wordt dan ook op een geïntegreerde manier vormgegeven. In de praktijk wil dat zeggen dat de doelstellingen én de maatregelen die genomen worden in het kader van het plan:

- afgestemd en ingeschakeld worden op de lokale en bovenlokale context;
- resultaatgericht én duurzaam zijn;
- met participatie van de bijzondere doelgroepen uitgewerkt worden.

Vertrekkende van de doelstellingen van het Integratiedecreet, het regeerakkoord en de beleidsnota Integratie en Inburgering en op basis van insteken van en overlegmomenten met de verschillende experts van de Commissie Integratiebeleid, werd een ontwerp van doelstellingskader voor het Horizontaal Integratiebeleidsplan uitgewerkt. Het definitieve doelstellingskader werd op 3 juli 2015 vastgesteld door de Vlaamse Regering.

Op basis hiervan werkte de Commissie Integratiebeleid, een ontwerp van Horizontaal Integratiebeleidsplan uit. Hierbij werd, waar relevant, ook rekening gehouden met de uitdagingen die het gevolg zijn van de verhoogde intra-Europese migratie en in het bijzonder van de migratie uit Midden- en Oost-Europese landen.

De aanpak van de vluchtelingencrisis valt onder de coördinatie van de minister-president en vormt geen voorwerp van dit plan. Om de impact van de vluchtelingencrisis op te vangen, is immers in de eerste

plaats een capaciteitsuitbreiding nodig van het reeds bestaande Vlaamse aanbod (bv. inburgering, onthaalonderwijs, woonbegeleiding,...), veeleer dan het ontwikkelen van nieuwe maatregelen of instrumenten.

De situatie van de woonwagenbewoners wordt evenmin behandeld in het kader van dit plan. Gezien de specificiteit van de problematiek, wordt ervoor geopteerd om een apart plan van aanpak op te stellen.

Doorheen heel het proces stonden de leden van de Commissie Integratiebeleid in voor terugkoppeling en afstemming van verschillende belanghebbenden (administraties, middenveldorganisaties, experts, vakministers,..) in de verschillende domeinen. Dit ontwerp werd ter advies voorgelegd aan de SERV, de VLOR en de SAR WGG. Als belangrijkste belanghebbenden van het Vlaamse Integratiebeleid werden het Minderhedenforum en de VVSG geconsulteerd over dit ontwerp van beleidsplan.

De adviezen van de SERV en de VLOR (zie Bijlage 4 en 5) en de aanbevelingen van het Minderhedenforum en de VVSG (zie Bijlage 6 en 7) werden waar mogelijk verwerkt in het Horizontaal Integratiebeleidsplan. De SAR WGG kon binnen de gevraagde termijn geen advies opleveren, maar zal bij de evaluatie in 2017 wel betrokken worden. De adviezen zullen verder meegenomen worden in de uitrol en evaluatie van het plan.

Na goedkeuring wordt het Horizontaal Integratiebeleidsplan bezorgd aan de leden van het Vlaams Parlement.

2 DOELSTELLINGEN EN MAATREGELEN OM DE HERKOMSTKLOOF IN ALLE DOMEINEN TE VERKLEINEN

Noodzaak

De maatschappelijke positie van personen van buitenlandse herkomst is in heel wat domeinen slechter dan deze van personen van Belgische herkomst (cf. omgevingsanalyse in Bijlage 8). Deze herkomstkloof¹ is niet eenvoudig te verklaren. Vaak ligt een combinatie van factoren aan de basis. Daarom moet ingezet worden op een aantal maatregelen tegelijk, om deze kloof te verkleinen.

Het terugdringen van de herkomstkloof is nodig om verschillende doelstellingen uit het regeerakkoord te realiseren. Zo zal het optrekken van de werkzaamheidsgraad alleen lukken als de werkzaamheidsgraad van personen van buitenlandse herkomst, mannen én vrouwen, verbeterd wordt. Wonen als basisrecht en een kwaliteitsvolle en betaalbare woning in een behoorlijke woonomgeving houdt ook in dat de herkomstkloof op het vlak van huisvesting gedicht wordt. De ambitie dat elk kind als het afstudeert, kan steunen op een ruime vorming en opleiding om de uitdagingen van morgen aan te kunnen, kan alleen worden waargemaakt als ook op het vlak van onderwijs de herkomstkloof gedicht wordt. Streven naar een volwaardige participatie van alle groepen uit de samenleving in het zorg- en welzijnsaanbod, de realisatie van het recht van alle bevolkingsgroepen van onze diverse samenleving op culturele ontplooiing, de ambitie om in het jeugdbeleid rekening te houden met kansengroepen en met de toenemende diversiteit of om via sport de inclusie van kansengroepen in onze samenleving te bevorderen, zal alleen lukken als ook daar de herkomstkloof daadwerkelijk teruggedrongen wordt. Het verkleinen van de herkomstkloof is een belangrijke uitdaging voor alle actoren in de samenleving en een prioritaire doelstelling van de Vlaamse Regering. Dit betekent alvast dat iedere minister verantwoordelijkheid opneemt om de herkomstkloof binnen het eigen bevoegdheidsdomein te verkleinen.

Om de herkomstkloof te verkleinen zet de Vlaamse overheid in op vier strategische doelstellingen:

1. Tegen 2019 is de participatie van personen van buitenlandse herkomst aan het maatschappelijke leven significant verbeterd.
2. De kennis van het Nederlands bij anderstaligen is versterkt.
3. Wederzijds respect ten aanzien van personen met een andere herkomst is merkbaar toegenomen.
4. Het horizontaal integratiebeleid is afgestemd, onderbouwd en gedragen.

Een horizontaal plan met transversale doelstellingen en waar mogelijk ook transversale acties

De doelstellingen in voorliggend plan zijn transversale doelstellingen. Dit betekent dat ze niet verbonden zijn aan één beleidsdomein. Meerdere beleidsdomeinen moeten acties ondernemen om de doelstellingen

¹ In internationale onderzoeksliteratuur wordt verwezen naar de 'ethnic gap'. In de beleidsnota werd hiervoor de term 'etnische kloof' gehanteerd. Op suggestie van de Commissie Integratiebeleid hanteren we in de toekomst echter consequent de term 'herkomstkloof'. Inhoudelijk dekken deze termen dezelfde lading, maar 'herkomstkloof' is neutraler en sluit aan bij de operationalisering 'personen van buitenlandse herkomst'.

te behalen. Waar mogelijk zijn transversale acties opgenomen, waarbij er beleidsdomeinoverschrijdend wordt samengewerkt. Het betreft geen statisch plan en geen statische acties. De commissie Integratiebeleid heeft als taak om na de goedkeuring van het plan de uitvoering van het plan op te volgen, expertise te delen en waar nodig nieuwe acties op te nemen of acties bij te sturen (cf. infra). Daarbij is het de bedoeling dat er ook meer dwarsverbanden worden gelegd en samengewerkt wordt.

Acties

In wat volgt geven we aan op welke manier de Vlaamse Regering deze doelstellingen zal realiseren. De tekst bevat de voornaamste maatregelen die bijdragen tot het bereiken van de doelstellingen. Het kan daarbij gaan om (ver)nieuwe(nde) maatregelen, specifieke initiatieven t.a.v. personen van buitenlandse herkomst of regulier beleid. De maatregelen waarover een actiefiche is opgemaakt zijn in het vet gedrukt in de tekst en zijn terug te vinden in Bijlage 3.

Ook andere horizontale sectoren beogen een inclusieve aanpak. Hieruit zijn onder meer het Vlaams Jeugdbeleidsplan, het Vlaamse Actieplan Kinderrechten, het Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding en het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan ontstaan. Verschillende acties die de doelgroep van het integratiebeleid ten goede komen, zijn al opgenomen in deze plannen. Het is niet de bedoeling om in dit actieplan de acties vanuit de andere horizontale plannen te hernemen.

SD 1: Tegen 2019 is de participatie van personen van buitenlandse herkomst aan het maatschappelijke leven significant verbeterd.

OD 1.1: We zetten in op empowerment van personen van buitenlandse herkomst zodat ze sociaal en economisch kunnen participeren.

Zelfstandige en evenredige participatie, actief en gedeeld burgerschap en sociale samenhang realiseren, kan niet zonder personen van buitenlandse herkomst te versterken.

Werk en onderwijs

Werk en onderwijs zijn de domeinen bij uitstek om een succesvolle integratie van personen van buitenlandse herkomst te realiseren. Een gedegen onderwijsloopbaan verhoogt de kansen op tewerkstelling. En wanneer personen aan de slag zijn, daalt het armoederisico, stijgt de kans op een betere huisvesting, ontstaat een ruimer sociaal netwerk,... Vooral in deze twee domeinen moet werk worden gemaakt van het optimaal activeren en benutten van de competenties en talenten van personen van buitenlandse herkomst.

In Vlaanderen worden werkzoekenden in hun zoektocht naar werk begeleid door VDAB (in Brussel: Actiris). Om de kansen op duurzaam werk te verhogen, zet VDAB in op het zogenaamde. '**sluitend maatpak**'. Het sluitend maatpak richt zich naar alle werkzoekenden, maar de intensiteit van de bemiddeling of begeleiding wordt aangepast aan het profiel en de behoeften van de werkzoekende. Voor zelfredzame werkzoekenden volstaat wellicht een lichte of automatische bemiddeling, terwijl

werkzoekenden die nog niet arbeidsmarktrijp zijn een intensief begeleidingstraject krijgen aangeboden. Een onderdeel van het sluitend maatpak heeft betrekking op de taalkennis van de werkzoekenden (zie OD 2.1). In tegenstelling tot vroeger, waarbij er gewerkt werd met vaste instroommomenten voor verschillende doelgroepen, kan nu sneller passend actie ondernomen worden naargelang de specifieke behoeften. We gaan via een jaarlijks analyserapport (zie OD 4.1.) na wat het effect is van deze aanpak op personen van buitenlandse herkomst. Daarnaast voeren we ook een onderzoek naar de **kritische succesfactoren in de activering** van personen van buitenlandse herkomst.

De maatregel lokale diensteneconomie (LDE) wil bij uitstek verbinden door maatschappelijke diensten te koppelen aan de talenten van personen die door de omstandigheden waarin ze verkeerden een tijdlang niet actief geweest zijn op de arbeidsmarkt. We geven hen de kans om opnieuw aansluiting te vinden met de reguliere arbeidsmarkt, hun zelfredzaamheid te verhogen en een aantal hindernissen en obstakels waarmee ze geconfronteerd worden te overwinnen door middel van een tijdelijke begeleidete werkstelling.

Binnen Onderwijs wordt er gewerkt aan gelijke onderwijskansen voor iedereen. Er wordt daarbij ingezet op een geïntegreerd beleid dat scholen toelaat een zorgbrede werking te ontwikkelen voor allen. Basis- en secundaire scholen ontvangen daartoe een omkadering (personeel) en werkingsmiddelen die ten dele stijgen naarmate de leerlingenkenmerken op een verhoogde onderwijskwetsbaarheid wijzen. Bovenop die reguliere middelen kunnen basisscholen, secundaire scholen en Centra voor Deeltijds Onderwijs ook aanvullende middelen (omkadering en werkingsmiddelen) ontvangen voor leerlingen die in aanmerking komen als anderstalige nieuwkomer.

Op 12 maart 2014 werd het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften goedgekeurd door de Vlaamse Regering (het '**M-decreet**'). Bij de opvolging en monitoring van dit decreet hebben we specifieke aandacht voor kansarme leerlingen en leerlingen van buitenlandse herkomst.

Ons secundair onderwijs behoort internationaal tot de top. Dat willen we zo houden door de sterktes verder uit te bouwen, de verbeterpunten aan te pakken en maximaal in te zetten op kwaliteitsvol onderwijs voor iedere leerling. We leggen de lat hoog voor alle leerlingen door het secundair onderwijs te moderniseren en **de begeleiding en de oriëntering van leerlingen te optimaliseren**.

Om met maximale kansen op succes het leerplichtonderwijs te doorlopen is het belangrijk dat kinderen zo vroeg mogelijk aan het kleuteronderwijs deelnemen, ook in functie van een vlotte taalverwerving van het Nederlands. Om een **nog hogere participatie van kinderen aan het kleuteronderwijs** te realiseren, doen we een beroep op samenwerkingen geënt op de lokale dynamiek zoals de Huizen van het Kind, die nauw samenwerken met CLB's en met gerichte initiatieven die de kleuterparticipatie bevorderen. We stimuleren de samenwerking met Kind en Gezin om niet-ingeschreven kleuters naar de kleuterschool toe te leiden bij alle bevolkingsgroepen en maken lokale inspirerende praktijken zichtbaar. Daarnaast stimuleren we de deelname aan het kleuteronderwijs d.m.v. een participatietoeslag bij de kinderbijslag.

Het is belangrijk dat ouders betrokken zijn bij het schoolgebeuren van hun kind. Bij personen van buitenlandse herkomst kan de ouderbetrokkenheid nog beter. Niet alleen de ouderkoepelverenigingen in onderwijs en de Huizen van het Kind, maar ook de zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden kunnen de participatie van die ouders stimuleren en ondersteunen. Daarnaast hebben de Agentschappen Integratie en Inburgering hieromtrent ook een expertise opgebouwd. We bekijken welke concrete acties we kunnen ondernemen in een samenwerkingsverband tussen Cultuur, Integratie en Onderwijs.

Onderwijs moet ook na het beëindigen van de initiële schoolloopbaan aan iedereen de mogelijkheden bieden om in een snel evoluerende en steeds complexer wordende samenleving competenties continu uit te breiden, te verdiepen en te verbreden. Het volwassenenonderwijs draagt hiertoe bij via nieuwe kansen voor iedereen, maar richt zich in het bijzonder naar die groepen in de samenleving die nood hebben aan extra ondersteuning voor toeleiding naar werk. We willen de instellingen aanzetten om de middelen zo rationeel mogelijk aan te wenden en meer in te zetten op kwetsbare doelgroepen. Een kwetsbare groep die vooral bestaat uit personen van buitenlandse herkomst zijn laaggeletterden. Onderwijs zet in op de samenwerking van leerplichtonderwijs met de Basiseducatie om aan **geletterdheidsondersteuning** bij ouders, onder meer van buitenlandse herkomst, te werken.

Inburgering

Specifiek voor personen van buitenlandse herkomst die zich op volwassen leeftijd in Vlaanderen of Brussel zijn komen vestigen, worden er inburgeringstrajecten aangeboden. Het inburgeringstraject focust op het aanleren van het Nederlands, een eerste kennismaking met de Vlaamse samenleving en de oriëntering naar werk of studies en vrijetijdsbesteding. Uitgangspunt hierbij is dat het traject op maat van de inburgeraar wordt aangeboden, afgestemd op de persoonlijke context, doelstellingen en competenties. In dat kader werken we o.a. voor **hoogopgeleide anderstaligen, laaggeletterde vrouwen met kinderen en bedienaars van erediensten** een aanbod op maat uit.

Brussel is een plaats met een hoge instroom aan nieuwkomers. In het Vlaams Gewest is de inburgering verplicht. In Brussel is de inburgering vooralsnog niet verplicht. Daarom willen we samen met de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bekijken hoe we verplichte inburgering kunnen realiseren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Jongeren en jongvolwassenen zijn een groep die onze specifieke aandacht verdient. Zo stellen we vast dat **16-18-jarige nieuwkomers** vaker verder studeren of niet op de arbeidsmarkt terecht komen. Vanuit Inburgering willen we daarom samen met de andere beleidsdomeinen een geïntegreerde aanpak voor deze groep, met aandacht voor de niet begeleide minderjarigen, uitwerken.

Daarnaast willen we werken aan een **positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren**. Concreet lanceerden de beleidsdomeinen integratie en jeugd hieromtrent een gezamenlijke projectoproep. Hiermee ondersteunen we projecten die focussen op het verstrekken van de positie van jongeren en jongvolwassenen in de samenleving, op het vergroten van hun maatschappelijke betrokkenheid; projecten

die gevoelens van uitsluiting of onrecht kunnen ombuigen in positieve engagementen, projecten die jongeren zin geven in de toekomst,....

Gedeelde waarden en normen

Samenleven in diversiteit is pas mogelijk wanneer er een minimale binding is tussen verschillende burgers en groepen van de bevolking. Die minimale binding wordt vertaald in vijf hoofdwaarden, tevens onaantastbare rechten, die ieder individu erkent en respecteert en waar ieder individu naar handelt: vrijheid, gelijkheid, solidariteit, respect en burgerschap. Daarnaast mag van de overheid verwacht worden dat zij deze waarden actief uitdraagt. Onderwijs en Inburgering spelen een belangrijke rol in het aanbrengen en aanleren van deze waarden en normen.

Concreet stapt Vlaanderen in in de testfase van een project van de Raad van Europa waarin een competentiekader rond democratisch burgerschap werd uitgewerkt. Het gaat om descriptoren (wat leerlingen moeten kennen en kunnen) voor 20 kerncompetenties: waarden, attitudes, vaardigheden en kennis, waarmee leraren aan de slag kunnen in de klas. Dit kader zal nu in de praktijk uitgetest worden door 40 leraren en lerarenopleiders in de Vlaamse scholen.

Daarnaast is het kennen, openstaan en respecteren van de Vlaamse waarden en normen één van de ontwikkelingsdoelen in de cursus Maatschappelijke oriëntatie voor inburgeraars. Dit aspect is vandaag reeds een belangrijk onderdeel van deze cursus, maar we willen dit verder professionaliseren zodat in elke cursus waarden en normen op een gestandaardiseerde en onderbouwde manier aan bod komen.

ESF

Een belangrijk instrument in het Vlaamse integratiebeleid is het **Europees Sociaal Fonds** (ESF). Het ESF in Vlaanderen ondersteunt initiatieven die meer werkgelegenheid scheppen. Binnen de prioriteit 'sociale inclusie en armoedebestrijding' wordt onder meer de focus gelegd op actieve inclusie van personen met een migratieachtergrond, ondersteuning van de sociale economie en van gemarginaliseerde groepen zoals de Roma (bv. oproep 313 'begeleiding Roma'). Meer algemeen worden er streefwaarden gehanteerd naar het bereik van bepaalde kwetsbare groepen, waaronder ouderen (50+), jongeren, laaggeschoolden, allochtonen, kansarmen en langdurig werklozen. Ook wordt er binnen elke ESF-oproep nagegaan welke operationalisering het meest succesvol kan zijn om die personen, regio's en steden te bereiken die bij de maatregel het meeste baat hebben. Personen met een migratieachtergrond kunnen dus steeds een aparte klemtoon krijgen.

OD 1.2: Organisaties en voorzieningen verhogen de toegankelijkheid van hun aanbod voor personen van buitenlandse herkomst.

De toegankelijkheid van organisaties en voorzieningen voor alle burgers is een belangrijke factor om de herkomstkloof te dichten. Tal van drempels belemmeren momenteel de toegankelijkheid van organisaties en voorzieningen voor personen van buitenlandse herkomst. Iedere organisatie moet deze drempels opsporen en de nodige maatregelen nemen. Niet enkel organisatie met een maatschappelijke opdracht,

zoals welzijnsvoorzieningen, werkwinkels, scholen en sociale huisvestingsmaatschappijen, moeten ervoor zorgen dat zij toegankelijk zijn, ook het socio-culturele middenveld heeft hierin een belangrijke opdracht. Gelet op de verbindingskracht van het middenveld is het belangrijk dat ook daarin personen van buitenlandse herkomst evenredig vertegenwoordigd zijn. Daarnaast ervaren ook private partners de mogelijkheden en uitdagingen van de toegenomen diversiteit.

Stimuleren om te werken aan een toegankelijke dienstverlening en toegankelijke organisaties

Vanuit de Vlaamse overheid willen we organisaties stimuleren om hun werking toegankelijk te maken voor personen van buitenlandse herkomst.

- Zo ondersteunen we het **verenigingsleven in de faciliteitengemeenten** voor activiteiten die de integratie van anderstaligen bevorderen, met extra aandacht voor inspanningen op gebied van taal. Het is de bedoeling ieder jaar te focussen op één specifiek thema, zoals wonen of onderwijs.
- In Brussel worden er, zowel bij het verlenen van de **werkingsubsidies (via een convenant) als bij het verlenen van de projectsubsidies** (via de subsidiegids), doelstellingen gevraagd en opgelegd inzake het toeleiden van personen met een buitenlandse herkomst naar het aanbod van Vlaams-Brusselse instellingen (bv. Muntpunt).
- Om mensen te versterken in hun welbevinden willen we gezondheids- en welzijnsproblemen voorkomen en realiseren we, ingebed in de samenleving, **laagdrempelige en toegankelijke eerstelijns hulp**. Dit doen we niet vanuit een categoriale maar net vanuit een inclusieve benadering: we willen voorzieningen en diensten die voor elkeen vlot toegankelijk zijn – ook personen van buitenlandse herkomst. Dit vormt een belangrijk aandachtspunt bij de uitbouw van de Huizen van het Kind, de kinderopvangsector en de onthaalnetwerken binnen het welzijnswerk. Ook binnen de ouderenzorg wordt de nodige sensitiviteit ontwikkeld voor de behoeften van onder meer ouderen met een andere culturele achtergrond.
- Hetzelfde geldt voor Wonen. Het garanderen van het recht op wonen staat voorop in het woonbeleid. De Vlaamse Wooncode definieert dit aan de hand van vier doelstellingen, namelijk woonkwaliteit, betaalbaarheid, woonzekerheid en beschikbaarheid. Voor de woonbehoefte gezinnen en alleenstaanden, die niet op eigen kracht hun recht op wonen kunnen realiseren, worden specifieke maatregelen genomen om een betaalbare, kwaliteitsvolle woning met woonzekerheid te garanderen. Een belangrijke bijdrage hiertoe vormt het aanbod van sociale huurwoningen door de sociale huisvestingsmaatschappijen en de sociale verhuurkantoren (SVK's). Het huidige aanbod volstaat evenwel niet om aan de vraag te voldoen. Naast het inzetten op een verdere verruiming van de sociale huisvesting, wordt via de huursubsidie en huurpremie ondersteuning geboden tot het verbeteren van de betaalbaarheid op de private huurwoningmarkt. Daarnaast is de toegankelijkheid van de private huurwoningmarkt een belangrijk aandachtspunt, onder meer voor de bijzondere doelgroep van het integratiebeleid. De SVK's vormen een interessant instrument om onder meer selectie en discriminatie op de private

huurwoningmarkt te ondervangen. De SVK's huren woningen op de private huurwoningmarkt met het oog op het verhuren aan socio-economisch kwetsbare gezinnen en alleenstaanden en fungeren onder meer als een 'intermediair' om mogelijke, discriminerende praktijken op de private huurwoningmarkt te ondervangen

Daarnaast beschikt Vlaanderen door de zesde staatshervorming over bijkomende instrumenten om in te zetten op het verbeteren van de toegankelijkheid van de private huurwoningmarkt. De woningkwaliteit wordt onder meer opgevolgd door de Wooninspectie, die in het bijzonder op het onderste segment van de private huurwoningmarkt optreedt met het oog op het handhaven en verbeteren van de kwaliteit van het woningaanbod. Vanuit woonbeleid evalueren we het huidige SVK-besluit, met het oog op de verruiming van de werking van de sociale verhuurkantoren (SVK's), zowel naar woningaanbod als naar werkingsgebied.

- Sport bevordert de inclusie van kansengroepen in onze samenleving. Clubs die een sociaal-maatschappelijke rol willen en kunnen opnemen, zullen we ondersteunen en begeleiden. Concreet zullen we vanaf 2016 aanbieders van **Multimove**, een gevarieerd bewegingsprogramma op lokaal niveau voor jonge kinderen van 3 tot 8 jaar, stimuleren en ondersteunen in acties om meer gezinnen van buitenlandse herkomst te bereiken. Ook met de methodiek **Buurtsport** willen we via een laagdrempelig en democratisch sport- en beweegaanbod ontmoetingskansen creëren, in het bijzonder voor kinderen en jongeren. Het expertisecentrum Buurtsport zet in op de implementatie en professionalisering van de methodiek via intervisies, vorming en concrete ondersteuning en begeleiding op het terrein.
- Om personen met een buitenlandse herkomst te bereiken is het van belang dat men outreachend werkt en het aanbod naar de doelgroep toe brengt. Veel organisaties staan wel open voor personen met een buitenlandse herkomst maar wachten tot die naar hen toekomen terwijl organisaties die outreachend werken de doelgroep vlotter bereiken. In het beleidsdomein Cultuur brengen we daarom in kaart welke organisaties outreachend werken en hoe zij dat doen. Interessante methodieken inzake outreachend werken worden gepromoot in de cultuursector.
- Om diversiteit in het jeugdwerk beter zichtbaar te maken, organiseren we een '**Dag van de diversiteit**'. Enerzijds willen we daarmee kinderen en jongeren aantrekken die minder bereikt worden door het reguliere jeugdwerkeraanbod, anderzijds proberen we zo jeugdverenigingen te stimuleren om de stap te zetten naar kinderen en jongeren die zij over het algemeen niet bereiken. De focus ligt op het verzamelen van zoveel mogelijk goede praktijken. We organiseren in 2016 ook een **burgerkabinet over 'Diversiteit in het Jeugdwerk'**. Een burgerkabinet vertrekt vanuit de overtuiging om de burger te betrekken bij de ontwikkeling van beleid.
- We stellen vast dat kinderen en jongeren van buitenlandse herkomst nauwelijks bereikt worden in de wetenschappelijke en technische studierichtingen (STEM, science, technology, engineering & mathematics). Vanuit de domeinen Onderwijs en Economie, Wetenschap & Innovatie (EWI)

ontwikkelen we een aantal **STEM-acties** die gericht kinderen en jongeren bereiken uit gezinnen in een moeilijke sociaaleconomische situatie en van buitenlandse herkomst. Deze actie hangt nauw samen met de maatregelen in het Gelijkekansenbeleidsplan waarbij er gewerkt wordt aan een niet-stereotiep opvoedingsklimaat.

- We willen de erfgoedparticipatie bevorderen bij diverse bevolkingsgroepen. Een grotere betrokkenheid van de nieuwe Vlamingen bij ons onroerend en cultureel erfgoed vormt een boeiende uitdaging. Die zijn soms relatief moeilijk te bereiken door de culturele achtergrond, het opleidingsniveau en/of de beperkte financiële middelen. Daarom willen we onroerend erfgoed inzetten als verbindende factor in projecten van sociale cohesie en interculturele dialoog. We moedigen erfgoedverenigingen aan om het draagvlak bij bevolkingsgroepen van buitenlandse herkomst te vergroten.

Oriëntering en competenties zichtbaar maken

In functie van het zoeken en vinden van werk, is het belangrijk om zicht te hebben op de eigen competenties en om die competenties te kunnen aantonen. In samenwerking met Onderwijs wordt vanuit Inburgering en Werk sterk ingezet op het in kaart brengen van de verworven competenties in functie van loopbaanoriëntatie. Voor o.a. nieuwkomers die in het buitenland competenties hebben opgedaan maar die dit niet kunnen aantonen met een studiebewijs is een **EVC-beleid** (EVC = Erkennen Van Competenties) van cruciaal belang. Tegen midden 2017 regelt een decreet een geïntegreerd EVC-beleid, wat de onderwijs- en werkkansen van (o.m.) personen van buitenlandse herkomst versterkt. Daarnaast brengen we ook de knelpunten m.b.t. diplomagelijkschakeling in kaart en nemen we de nodige maatregelen.

Loopbaanoriëntatie is zowel binnen Onderwijs als Werk een belangrijk instrument om studenten en werkzoekenden gericht naar een opleiding en/of werk toe te leiden. Met verschillende instrumenten optimaliseren we de oriëntering en kwalificering van leerlingen en studenten. Zo willen we vanuit het onderwijsbeleid de **leertrajectbegeleiding voor laaggeschoolde volwassenen**, onder meer van buitenlandse herkomst, dan ook performanter maken. Daarnaast voeren we in overleg met de betrokken onderwijspartners een **verplichte niet-bindende oriënteringsproef** in zodat leerlingen een goed zicht krijgen op hun verdere mogelijkheden.

Financiële drempels

Soms liggen financiële drempels aan de basis van een onevenredige participatie. We verwijzen in dit kader naar het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Een middel om de participatie aan het verenigingsleven te verhogen is het werken met financiële stimulansen. Zo maken we het verenigingsleven in de Vlaamse Rand toegankelijker door deelnemers aan NT2-cursussen en, in specifieke gevallen, aan 'oefenkansen Nederlands' **Randuitcheques** te geven. Deze cheques kunnen worden gebruikt in één van de cultuur- en gemeenschapscentra van de Vlaamse Rand.

Ook via de **UITPAS** verlagen we financiële drempels en zorgen we ervoor dat iedereen toegang krijgt tot het vrijetijdsaanbod. De financiële herverdeling van de kansentarieven wordt door het UITPAS-

programma geregistreerd en berekend, wat zorgt voor administratieve vereenvoudiging. Het pashoudergebruik wordt gecentraliseerd in één databank. Hierdoor krijgen we reële inzichten in de participatievoorkeuren. Door de permanente opvolging door de gebruikers van de UiTPAS brengen we de diversiteit van de gebruikers in kaart.

Vereenvoudiging

De bevoegdheid economische migratie werd door de zesde staats hervorming (deels) overgeheveld naar de gewesten. Prioritair in de uitvoering van deze bevoegdheid is de omzetting van de **single permit richtlijn** voor economische migratie. Deze richtlijn voert een gecombineerde vergunning in, die zowel een verblijfsvergunning als een toelating tot de arbeidsmarkt inhoudt. Dit houdt een administratieve vereenvoudiging in voor de migrant. Bovendien zal het ook voor de werkgever eenvoudiger zijn om na te gaan of hij deze persoon mag tewerkstellen.

Aandacht voor NBMV

Een specifieke groep zijn de niet begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV). Een belangrijk instrument inzake een toegankelijke hulpverlening naar deze minderjarigen zijn de **aanmeldpunten NBMV**. Dit zijn loketten die voogden en niet-begeleide minderjarigen hulp bieden bij de opmaak van een dossier om toegang te krijgen tot de Integrale Jeugdhulp. De aanmeldpunten hebben de expertise en knowhow om hulpvragen van niet-begeleide minderjarigen, van de meest eenvoudige tot de meest complexe, in beeld te brengen en te oriënteren naar een passend hulpaanbod. Na gunstige evaluatie kreeg de werking een structurele inbedding en subsidiëring van het agentschap Jongerenwelzijn via 13 modules contextbegeleiding. Daarnaast engageren de ministers bevoegd voor Integratie en Inburgering en voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zich om in overleg met alle betrokken overheden tot een **samenwerkingsprotocol inzake de opvang en hulpverlening aan NBMV** te komen.

Ondersteuning en expertiseopbouw m.b.t. diversiteit

Om ervoor te zorgen dat organisaties werken aan hun toegankelijkheid voor personen van buitenlandse herkomst, moeten we de participatiedrempels verder in kaart blijven brengen. De Agentschappen Integratie en Inburgering spelen hierbij een belangrijke rol. Zij hebben als begeleiders van nieuwkomers en doorverwijzers naar reguliere diensten zicht op de drempels waarmee personen van buitenlandse herkomst worden geconfronteerd. We ondersteunen ook ELLA vzw voor een nieuw actie-onderzoek naar de ervaringen van vrouwen van buitenlandse herkomst. Daarnaast zal ook binnen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een onderzoek uitgevoerd worden naar het toegankelijker maken van de dienstverlening (zie OD 4.4).

Een toegankelijke dienstverlening of toegankelijke organisatie veronderstellen dat de personeelsleden van die organisaties voldoende vertrouwd zijn met de uitdagingen die gepaard gaan met onze diverse samenleving en daar ook adequaat mee kunnen omgaan. De Agentschappen Integratie en Inburgering kunnen de nodige ondersteuning bieden om de dienstverlening toegankelijk te maken voor personen van buitenlandse herkomst. We vermelden in dit verband ook dat ondernemingen die werk willen maken van een diversiteitsbeleid, via een **stroomlijning met de KMO-portefeuille**, expertise op maat zullen kunnen

inkopen. Vanuit Onderwijs, en in samenwerking met de dienstverlening van de Agentschappen Integratie en Inburgering, zullen organisaties gesensibiliseerd en geïnformeerd worden over **laaggeletterdheid**. Heel wat stakeholders kunnen een bijdrage leveren bij de toegankelijkheid van hun dienstverlening en communicatie (o.m. helder taalgebruik, zeer toegankelijke ICT-toepassingen,...). Daarnaast zet elk beleidsdomein in op het verhogen van de expertise m.b.t. diversiteit in de eigen sectoren (zie OD 4.4).

OD 1.3: Besturen, organisaties en voorzieningen met een maatschappelijke opdracht leveren inspanningen om tot een personeelsbestand dat de diversiteit onder de bevolking weerspiegelt te komen.

Medewerkers maken de organisatie. Een organisatie die bestaat uit een diversiteit aan medewerkers, zal die interne diversiteit veruitwendigen in haar dienstverlening. Impliciet worden er daardoor drempels weggewerkt en worden inspanningen geleverd om alle medewerkers gelijke kansen te geven binnen de organisatie (bv. door positieve beeldvorming, opbouw van een divers netwerk,...). De Vlaamse overheid neemt alvast het voortouw. Binnen de Vlaamse overheid voeren we een diversiteitsbeleid, de Vlaamse Diversiteitsambtenaar is verantwoordelijk om dit beleid vorm te geven. We hanteren dezelfde doelgroepafbakening als deze uit het Integratiedecreet om de herkomst van personeelsleden van de Vlaamse overheid in kaart te brengen. We trekken het streefcijfer voor personen van buitenlandse herkomst in het personeelsbestand van de Vlaamse overheid op tot 10% in 2020.

Via de **stadsmonitor** brengen we de diversiteit van de medewerkers van de centrumsteden in kaart.

Binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin willen we voorzieningen en diensten ondersteunen op vlak van een **divers personeelsbeleid en een cultuursensitieve aanpak**, onder meer via (pilot)projecten en de organisatie van rondetafels en het implementeren van een diversiteitsbeleidsplan in de voorzieningen. We geven ook uitvoering aan het actieplan het Actieplan 3.0 “Werk maken van werk in de zorg- en welzijnssector”.

Via de **beheersovereenkomst met de VRT** worden bepalingen opgenomen betreffende het aantrekken van nieuw talent binnen de VRT.

SD 2: De kennis van het Nederlands bij anderstaligen is versterkt.

OD 2.1: We maken werk van een behoeftedekkend aanbod Nederlands als tweede taal.

Hoewel kennis van meerdere talen ontegensprekelijk een troef is in een globaliserende samenleving, blijft een gemeenschappelijke taal een noodzaak om samen-leven te bevorderen. Welke taal iemand thuis ook spreekt, de gemeenschappelijke taal die ons allemaal verbindt en die we allemaal (moeten) begrijpen en spreken, is het Nederlands. Kennis van het Nederlands is ook essentieel voor een duurzame en effectieve deelname van de anderstaligen aan het sociale en economische leven en is dus een belangrijk onderdeel

van het Vlaamse integratiebeleid. Nederlands leren is een gedeelde verantwoordelijkheid van de anderstalige die nog geen of onvoldoende Nederlands kent en van de ontvangende samenleving.

Omdat kennis van het Nederlands de toegangspoort is tot volwaardige deelname aan de samenleving, willen we het aanbod NT2 nog effectiever en efficiënter inrichten. De diversiteit in rollen, contexten, competenties en noden van de anderstaligen vergen een gediversifieerd en maatgericht aanbod om effectief te kunnen zijn. Zo is er meer nood aan geïntegreerde trajecten (bv. Nederlandse lessen geïntegreerd in een beroepsopleiding), moet er meer aandacht besteed worden aan afstandslernen voldoende avond- en weekendaanbod,... Bovendien moet dit aanbod geografisch voldoende gespreid zijn.

De voorbije decennia heeft het NT2-landschap zich sterk uitgebouwd en werd er veel expertise opgebouwd, maar het aanbod stuurt nog teveel de vraag en is anno 2016 niet volledig behoeftedekkend en behoeftegericht. Duidelijke aansturing is nodig om een kwaliteitsvol, behoeftedekkend en behoeftegericht NT2-aanbod te realiseren. Vanuit inburgering, in samenwerking met Onderwijs en Werk, zullen we deze aansturing uitbouwen en werk maken van een NT2-beleid. Om het geheel van actoren te stroomlijnen en beter op elkaar af te stemmen met het oog op een behoeftedekkend aanbod NT2, werken we een **nieuw overkoepelend legistisch kader** uit.

Vanuit Werk wordt verder ingezet op een **geïntegreerd taal- en werkbeleid**. Via een maatgerichte bemiddeling willen we een snelle instap realiseren in een zo intensief mogelijke basisopleiding NT2, een vlotte doorstroom naar schakel- en beroepsopleidingen en een goede afstemming van de verschillende onderdelen van bemiddeling. Het gaat hier over een aanpak op maat, dat wil zeggen dat er aangepaste bemiddeling is voor bijvoorbeeld laaggeletterden of hoogopgeleide anderstaligen. Ook **Syntra Vlaanderen** maakt verder werk van het uitbouwen van een strategisch taal-en leerbeleid om de integratie van zowel personen van buitenlandse herkomst als kortgeschoolden binnen de ondernemerschapstrajecten en leertijd te bevorderen.

In het onthaalonderwijs willen we de **expertiseopbouw en –deling optimaliseren**.

OD 2.2: De Vlaamse overheid voert een taal(promotie)beleid en we stimuleren de voorzieningen om een taalbeleid te voeren.

Het NT2-aanbod gericht op het behalen van een taalniveau is één element in het taalverwervingsproces (het 'formele aanbod NT2'). In alle domeinen moet ingezet worden op het voeren van een taalbeleid dat erop gericht is om het Nederlands van personen van buitenlandse herkomst te versterken. Dit houdt in dat we taaldrempels wegwerken, maximale oefenkansen Nederlands creëren, anderstaligen stimuleren om Nederlands te leren,....

Taalbeleid

Vanuit de Vlaamse overheid zullen we een **overheidsbrede visie op taalbeleid** uitwerken.

Een sterke taalvaardigheid en talenkennis zijn belangrijk voor een succesvolle en motiverende onderwijsloopbaan, doorstroming naar hoger onderwijs, kansen op de arbeidsmarkt en een deelname in een geglobaliseerde (kennis)maatschappij. We bouwen daarom voort aan een **versterking van het talenbeleid** in het onderwijs en we zullen de recent ingevoerde vernieuwingen met betrekking tot de kennis van het Nederlands in het **leerplichtonderwijs** (de taalscreening, het taaltraject, het taalbad en extra taallessen) opvolgen.

Gezien het leren van een taal het makkelijkst verloopt voor de leeftijd van 6 jaar, vormen peuters en kleuters een specifieke aandachtsgroep. We stimuleren de kleuterparticipatie van anderstaligen en nemen maatregelen om te werken aan taalstimulering van anderstalige kinderen jonger dan 6 jaar (zie OD 1.1).

Oefenkansen

We willen inzetten op het voorzien van voldoende oefenkansen voor anderstaligen. Het kan daarbij gaan om georganiseerde oefenkansen (bv. door steden en gemeenten of middenveldorganisaties) of om organisaties of individuen die gesensibiliseerd worden om Nederlands te spreken met anderstaligen om hen spreekkansen te geven, het zgn. 'taalpromotiebeleid'. Taalpromotie wil een positief en stimulerend klimaat creëren en promoten om Nederlands te leren, te oefenen en te gebruiken. Taalpromotie moet er toe leiden dat iedere plek waar Nederlands gesproken wordt, een plaats is waar de anderstalige Nederlands kan oefenen. Taalpromotie wil de samenleving sensibiliseren door de inspanningen van de anderstaligen en het positieve effect van NT2 voor de anderstalige in beeld te brengen.

Taalpromotie wordt opgenomen door de Agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel en heeft tot doel:

- Anderstaligen te stimuleren om Nederlands te leren en te gebruiken
- Anderstaligen te ondersteunen in het vinden van oefenkansen buiten de lescontext en waar nodig extra taal oefenkansen te creëren
- Nederlandstalige instellingen en individuen te stimuleren en te ondersteunen in het gebruik van een duidelijk Nederlands
- Correct en evenwichtige informatie te verspreiden over anderstaligen die Nederlands leren.

We versterken de werking van de Agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel door '**Nedbox**' – het digitale platform om Nederlands te leren en te oefenen – te lanceren, dissemineren en duurzaam te verankeren. Daarnaast zullen we investeren in het experimenteren met en creëren van **nieuwe oefenkansen**.

Gelet op de specificiteit van de Vlaamse Rand en Brussel, wordt het Huis van het Nederlands Brussel daarbij ook vanuit de bevoegdheid Brussel extra ondersteund om voldoende oefenkansen Nederlands te voorzien. In de Vlaamse Rand wordt er naast het Agentschap Integratie en Inburgering ook door vzw De Rand ingezet op het voeren van een taalpromotiebeleid. **Vzw De Rand** investeert in taalpromotie-instrumenten en methodieken die worden aangeboden en afgenomen door het maatschappelijke middenveld en de gemeenten.

Ook in andere domeinen worden organisaties gestimuleerd om oefenkansen te voorzien.

- In het sportbeleid willen we de goede praktijk uit Brussel, waarbij cursisten NT2 ingezet worden als vrijwilliger in sportsettings, uitrollen naar andere steden in Vlaanderen. Het Huis van het Nederlands zorgt daarbij voor de begeleiding van de cursisten.
- In het kader van jeugdwerk zullen de 2 lokale besturen in de Vlaamse rand met het grootste aantal lagereschoolkinderen met een andere thuistaal dan het Nederland een project ‘Taalstimulering via het jeugdwerk’ opzetten. De projecten hebben als doel de samenwerking tussen onderwijs- en vrijetijdsactoren (in het bijzonder het jeugdwerk) en andere welzijnsactoren te versterken en zo de formele en informele leeransen van anderstalige gezinnen te bevorderen.
- In de cultuursector worden door verschillende organisaties conversatietafels georganiseerd waar anderstaligen Nederlands kunnen oefenen. We brengen in kaart welke organisaties dit zijn, hoeveel mensen met een buitenlandse herkomst zij bereiken, welke samenwerkingsverbanden er zijn met bijvoorbeeld CVO, CBE, Agentschappen Integratie en Inburgering,.... Daarnaast zien we voor de bredere cultuursector ook een belangrijke rol weggelegd om te werken aan leesbevordering bij kwetsbare doelgroepen. Door goede praktijken in kaart te brengen en te ontsluiten wordt de sector geprikkeld om hier nog meer op in te zetten.
- De Vlaamse overheid subsidieert de private en regionale omroepen voor ondertiteling van nieuwsuitzendingen. Hoewel deze maatregel in eerste instantie een toegankelijkheidsmaatregel is voor personen met een auditieve handicap komt de ondertiteling van nieuwsuitzendingen ook de toegankelijkheid voor anderstaligen ten goede.

SD 3: Wederzijds respect ten aanzien van personen met een andere herkomst is merkbaar toegenomen.

OD 3.1: We werken aan een genuanceerde beeldvorming over diversiteit en gaan stereotypering tegen.

De Vlaamse overheid heeft de opdracht om bij te dragen aan een correcte beeldvorming, met aandacht voor de wederkerigheid van het integratieproces. Daarom is het de verantwoordelijkheid van ieder beleidsdomein om in te zetten op sensibilisering en het ontcrachten van stereotypes. We nemen ook initiatief om anderen aan te zetten een correcte beeldvorming te hanteren.

Een van die acties is de **expertendatabank** voor journalisten en studenten journalistiek. Hiermee bevorderen we vanuit het gelijkemansbeleid een genuanceerde beeldvorming van vrouwen, personen van buitenlandse herkomst en mensen met een handicap. De expertendatabank wordt verder uitgebouwd en bekendgemaakt bij journalisten en studenten journalistiek. In 2016 wordt de databank geëvalueerd om op basis daarvan eventuele bijstellingen te doen voor eind 2017.

Ook van de **VRT** verwachten we de nodige aandacht voor niet-stereotyperende beeldvorming. De openbare omroep heeft immers een voorbeeldfunctie te vervullen inzake diversiteit, en wel in de brede

betekenis (herkomst, gender, seksuele identiteit, handicap, leeftijd en sociaaleconomische status). Via de **beheersovereenkomst** verbindt de VRT er zich toe om aandacht te hebben voor diversiteit, zeker op vlak van beeldvorming maar evenzeer op vlak van het eigen personeelsbeleid (OD 1.3) en de toegankelijkheid van het aanbod (OD 1.2).

Op de arbeidsmarkt is niet-stereotyperende beeldvorming eveneens cruciaal. Als blijkt dat vooroordelen ervoor zorgen dat sommige mensen moeilijker aan de slag geraken, vereist dat gepaste maatregelen. Discriminatie kan niet, en thema's als diversiteit moeten bespreekbaar worden op ondernemingsniveau. Daarom ontwikkelen we een stevige **mobiliserende strategie** die vooroordelen doorbreekt en impulsen geeft aan acties op het veld. Deze vernieuwde aanpak zal er vanzelfsprekend niet op één dag staan. We willen deze strategie verder vorm geven in overleg met alle betrokken partners, zodat we echt komen tot een breed gedragen en mobiliserend project.

Tot slot zorgen we ook in de communicatie vanuit de **sportsector** voor een genuanceerde beeldvorming, met aandacht voor de wederkerigheid zodat iedereen zich aangesproken voelt bij het sportgebeuren. Bij de nieuwe sensibiliseringcampagne zal hier bijzondere aandacht naartoe gaan, maar ook in de wekkerende communicatiedragers zoals websites en nieuwsbrieven wordt dit bewaakt.

OD 3.2: Ieder beleidsveld bestrijdt discriminatie en racisme.

Discriminatie is ontoelaatbaar en ondermijnt een succesvolle integratie van personen van buitenlandse herkomst in onze samenleving. Situaties van ongelijke behandeling moeten daarom kordaat aangepakt worden en elke burger die zich in een dergelijke situatie bevindt, moet over de mogelijkheid beschikken om hier zijn rechten te doen gelden.

Vlaanderen heeft daartoe ook een samenwerkingsakkoord met het **Interfederaal Gelijkekansencentrum**, Unia. Sinds 15 maart 2014 is het centrum operationeel als onafhankelijk gelijkheidsorgaan. Het is bevoegd voor de bevordering van gelijke behandeling en bestrijding van discriminatie op grond van leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, gezondheidstoestand, handicap, fysieke of genetische eigenschap, sociale positie, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, en nationale of etnische afstamming. Het samenwerkingsakkoord wordt door het Vlaams Parlement geëvalueerd in 2016. Op basis van deze evaluatie beslist het parlement over het al dan niet verlengen van het akkoord. Begin 2017 lanceert het gelijkheidsbeleid bovendien een brede **campagne tegen discriminatie**.

Onderwijs, welzijn, sport, jeugd en media werken samen aan maatregelen voor de bevordering en bescherming van de fysieke en psychische integriteit, dus ook de preventie van discriminatie en racisme van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector. Er wordt hierbij maximaal gebruik gemaakt van bestaande kanalen zodat kinderen en jongeren op een gebruiksvriendelijke en toegankelijke manier geïnformeerd worden over waar ze terecht kunnen.

Om alle talenten kansen te geven, bestrijden we ook op de arbeidsmarkt discriminatie. Het **Actieplan ter Bestrijding van Arbeidsmarktgerelateerde Discriminatie (ABAD)** wordt dit jaar geactualiseerd, in functie van de nieuwe bevoegdheden. Specifiek voor de **dienstenchequesector** zetten we in op diverse acties. Daarnaast zal de Afdeling Toezicht en Handhaving van het Departement Werk en Sociale Economie versterkt inzetten op de **controles inzake discriminatie**. Eveneens wordt opleiding m.b.t. de wetgeving inzake discriminatie voorzien voor (nieuwe) inspecteurs. In 2016 zal er eveneens ingezet worden op quick scans (bevragingen) m.b.t. discriminatie bij dienstencheque-ondernemingen. Voor medewerkers van de VDAB bieden we een uitgebreid **vormingsaanbod** aan (o.a. omgaan met andere culturen, integriteit en diversiteit). Structureel discriminerende elementen in vacatures worden aangepakt.

Ook in de school wordt discriminatie aangepakt. Aandacht voor non-discriminatie is een klemtoon binnen het competentiekader rond democratisch burgerschap dat Vlaanderen zal uittesten (zie ook OD 1.1). Daarnaast draagt ook de competentieontwikkeling inzake diversiteit in onder meer de centra voor basiseducatie, de lerarenopleiding en het kleuteronderwijs bij tot inclusieve onderwijsomgevingen (zie OD 4.4).

Door de zesde staats hervorming werd Vlaanderen bevoegd voor de private huurwetgeving. De beleidsalternatieven geschetst in de werkgroep 'Toegang, selectie en discriminatie' geven weer hoe een toegangs- en antidiscriminatiebeleid kan ontwikkeld worden voor de **private huurmarkt**. Mede op basis hiervan sluiten we een convenant af met de vastgoedsector, die wordt ingebed in een ruimer actieplan 'Vlaams antidiscriminatiebeleid op de private huurmarkt'. Hierin formuleren we acties op vlak van aanmelding, transparantie, sensibilisering inzake discriminatie en zelfregulering van de vastgoedsector. Ook de SVK's, die woningen huren op de private huurwoningmarkt met het oog op het verhuren aan socio-economisch kwetsbare gezinnen en alleenstaanden, kunnen als een 'intermediair' mogelijke discriminerende praktijken op de private huurwoningmarkt mee ondervangen.

OD 3.3: Sociale partners, onderwijspartners, sociale organisaties, lokale besturen, media en verenigingen van personen van buitenlandse herkomst nemen zelf hun verantwoordelijkheid op in het bestrijden van discriminatie en racisme.

Via het regeerakkoord gaat de Vlaamse Regering het engagement aan om een **integratiepact** te sluiten. Dat integratiepact wil een breed draagvlak creëren om (in)directe discriminatie op basis van nationaliteit, ras en afkomst, en racisme te bestrijden en wederzijds respect t.a.v. personen met een andere herkomst of geloofsovertuiging te bevorderen. Dit is evenwel geen exclusieve taak van de overheid, noch van werkgevers of de onderwijssector. Het is een gedeelde verantwoordelijkheid van iedere organisatie én ieder individu. Het pact vraagt daarom een engagement van heel wat maatschappelijke actoren: sociale partners, lokale besturen, media, scholen, etnisch-culturele verenigingen,...

Het pact moet daarom op een participatieve manier ontstaan én uitgevoerd worden. Het pact richt zich naar de ganse samenleving en wil iedereen mobiliseren om de nodige acties te ondernemen. Vanuit de verschillende beleidsdomeinen worden zoveel mogelijk partners aangesproken om een rol op te nemen.

Het pact is geen statische overeenkomst maar een dynamisch project waarmee we een kader willen scheppen om het behalen van de doelstellingen van het Integratiepact te bevorderen.

Ook in de nieuwe generatie **sectorconvenants** 2016 – 2017 wordt sterker ingezet op het thema non-discriminatie. De sectorconvenants zijn protocols van samenwerking tussen de sectoren (sectorale sociale partners) en de Vlaamse Regering. Elke sector met een convenant is verplicht een aparte prioriteit te formuleren rond diversiteit. De sectoren moeten zich engageren om concrete acties op te zetten om werk te maken van de gekozen prioriteiten en moeten hieraan een resultaatsindicator koppelen.

SD 4: Het horizontaal integratiebeleid is afgestemd, onderbouwd en gedragen.

OD 4.1: Tegen 2017 worden permanent en systematisch gegevens verzameld met het oog op het monitoren van de herkomstkloof in alle relevante domeinen.

Om een onderbouwd en toekomstgericht beleid te voeren, is het noodzakelijk om op een uniforme manier systematisch data te verzamelen. Ook de Commissie Diversiteit van de SERV benadrukt in haar advies van 4 juli 2014 het belang van deze doelstelling. Een belangrijke en noodzakelijke eerste stap is alvast de overeenstemming die op 28 november 2014 bereikt is tussen de verschillende beleidsdomeinen over een eenduidige operationalisering van de doelgroep van het integratiebeleid in functie van monitoring.

Concreet willen we de socio-economische en socio-culturele participatie van personen van buitenlandse herkomst in alle relevante domeinen monitoren. Deze gegevens worden gebundeld in de 2-jaarlijkse **Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor (VLIM)** en de **jaarlijkse Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor (LIIM)**. De LIIM bevat een selectie van indicatoren op niveau van de gemeenten en ondersteunt lokale besturen bij het afstemmen van hun integratiebeleid op de situatie van personen van buitenlandse herkomst in hun gemeente. Deze monitors zullen we verder uitbreiden met variabelen uit beschikbare databestanden, uit koppelingen van databestanden en surveys.

Elk domein zal de nodige stappen ondernemen om de positie van personen van buitenlandse herkomst in kaart te brengen, conform de afspraken opgenomen in de mededeling aan de Vlaamse Regering (zie Bijlage 1). Op die manier kunnen we effecten van beleid in kaart brengen en kunnen we beleid over de grenzen van beleidsdomeinen heen beter op elkaar afstemmen. Zo kunnen inzichten uit bepaalde domeinen beleidsontwikkeling in andere domeinen onderbouwen. Waar mogelijk zoeken we naar dwarsverbanden in de data.

Om de verschillende beleidsdomeinen hierin te ondersteunen, werken we overheidsbreed een **ondersteuningsaanbod** uit zodat de verschillende domeinen deze uniforme herkomstclassificatie maximaal kunnen hanteren voor monitoring van beleid. We stemmen dit aanbod af met de federale overheidsdiensten en lokale besturen.

Naast de VLIM en de LIIM, vermelden we ook de **Taalbarometers** van de Vlaamse Rand en Brussel. Via taalbarometers maken we een analyse van de taalsituatie in Brussel en de Vlaamse Rand. De taalbarometers beschrijven het taallandschap, de thuistaalsituaties, het formeel en informeel taalgebruik en wat de perceptie is van de verbanden tussen taal en identiteit. Bij de ontwikkeling van de nieuwe taalbarometers wordt bekeken of de herkomstvariabele kan opgenomen worden.

In de **stadmonitor** worden naast de huidige indicatoren voor het meten van de positie van personen van buitenlandse herkomst, correcte beeldvorming en wederzijds respect, ook de diversiteit van het stadspersoneel van de 13 centrumsteden in kaart gebracht.

Een aantal belangrijke aspecten die verband houden met de integratieproblematiek kunnen niet via administratieve data in beeld gebracht worden en blijven daardoor voorlopig een blinde vlek. Vanuit integratiebeleid zetten we een **Vlaamse survey bij personen van buitenlandse herkomst** op.

OD 4.2: We versterken lokale besturen om het lokale integratiebeleid vorm te geven.

Steden en gemeenten zijn voor de Vlaamse Regering prioritaire partners in het Vlaamse integratiebeleid. Het lokale bestuursniveau is immers het best geplaatst om knelpunten te detecteren, om prioriteiten te bepalen in afstemming met het algemeen beleid van de gemeente of stad en om mee een inclusieve aanpak te stimuleren. Binnen de grenzen van hun grondgebied hebben de steden en gemeenten daarom de regierol over het integratiebeleid. We versterken de lokale besturen daarom bij het ontwikkelen en uitvoeren van een lokaal integratiebeleid.

Zo werden de integratiesubsidies, samen met andere sectorale subsidiestromen, geïntegreerd in het gemeentefonds als algemene middelen, zonder specifieke rapporteringsverplichtingen. Op die manier willen we meer beleidsruimte geven, zodat lokale besturen, zonder overbodige planlasten, een beleid kunnen voeren dat maximaal inspeelt op lokale noden. Daarnaast willen we ook **intergemeentelijke samenwerking rond lokaal integratiebeleid** stimuleren.

Lokale besturen kunnen bij de uitbouw van een lokaal integratiebeleid rekenen op de ondersteuning van de Agentschappen Integratie en Inburgering. Het nieuwe (Vlaamse) Agentschap Integratie en Inburgering ontwikkelt daartoe een **vernieuwd vormings- en ondersteuningsaanbod** naar lokale besturen. Het Agentschap zal haar werking organisatorisch en inhoudelijk afstemmen op de noden van lokale besturen en daarbij rekening houden met hun specifieke lokale en regionale context. Het Agentschap zal een klantgerichte organisatie worden die vanuit een geïntegreerde aanpak maatwerk biedt ten aanzien van lokale besturen en hun partners op het terrein. Het Agentschap Integratie en Inburgering zal zich dusdanig organiseren dat er slechts één, laagdrempelig contactpunt wordt gevormd voor een lokaal bestuur.

Gezien de Vlaamse rand op korte tijd een sterke instroom kent van personen van buitenlandse herkomst zet het Agentschap Integratie en Inburgering een **ondersteuningsproject op naar lokale besturen in de brede Vlaamse rand** om hen beter toe te rusten om op een kwaliteitsvolle en effectieve manier om te gaan met de instroom en aanwezigheid van inwoners van buitenlandse herkomst in hun gemeente.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft de regierol inzake het Vlaamse integratiebeleid in Brussel. Dit impliceert dat alle door de Vlaamse Overheid ondersteunde actoren in het kader van dit beleid in Brussel binnen hun werking voldoende afstemmen met de VGC en binnen hun werking rekening houden met deze regierol.

In de centrumsteden Antwerpen, Gent, Sint-Niklaas en Brussel (VGC), waar de instroom van Midden- en Oost-Europese-migranten (MOE-migranten) en de concentratie van Roma groot is, worden Buurtstewards ingezet in die wijken waar het samenleven het meest onder druk staat. Vanuit het integratiebeleid worden deze projecten verder ondersteund.

OD 4.3: We verhogen de betrokkenheid van personen van buitenlandse herkomst bij het beleid.

Deelname aan het democratische proces is een belangrijk onderdeel van integratie. Ook personen van buitenlandse herkomst moeten ten volle kunnen participeren aan het beleid. Op die manier verhoogt de betrokkenheid en kan het beleid beter inspelen op de noden van personen van buitenlandse herkomst, dit in alle domeinen.

Vanuit het integratiebeleid is het Minderhedenforum daarom erkend en gesubsidieerd als spreekbuis en belangenbehartiger van personen van buitenlandse herkomst en woonwagenbewoners in Vlaanderen en Brussel.

Ook in andere domeinen worden personen van buitenlandse herkomst betrokken bij de beleidsvoorbereiding en –uitvoering:

- In het cultuurbeleid worden diverse verenigingen en organisaties van, voor en door personen met een buitenlandse herkomst gesubsidieerd.
- Door participatie verder uit te bouwen in de structuren van integrale jeugdhulp betrekken we ouders, minderjarigen en andere cliëntvertegenwoordigers rechtstreeks bij de monitoring van beide decreten. Voor de werving van cliëntvertegenwoordigers van buitenlandse herkomst, werken we samen met Minderhedenforum. We ondersteunen deze cliëntvertegenwoordigers in hun opdracht en bouwen samen met hen een intersectoraal interregionaal cliëntenforum uit. Deze structurele beleidsparticipatie draagt bij tot de toegankelijkheid van de jeugdhulp.
- In de nieuwe beheersovereenkomsten tussen de Vlaamse Regering en de **ouderkoepelverenigingen** (periode 2016-2018) zal bijzondere aandacht zijn voor de participatie van personen van buitenlandse herkomst.

- Bij vernieuwing of nieuwe regelgeving zal de afdeling Jeugd steeds in overleg treden met de betrokken stakeholders in de verschillende fasen van het proces en dit naast het formeel vragen van het advies van de Vlaamse Jeugdraad.

Om de participatie te optimaliseren voeren we een **onderzoek**. Op basis van dit onderzoek zal bekeken worden welke acties ondernomen kunnen worden om de beleidsparticipatie van personen van buitenlandse herkomst te verbeteren en welke methodieken we hierbij kunnen hanteren.

OD 4.4: Alle kennisnetwerken en ondersteuningsstructuren hebben expertise op vlak van integratie om hun sectoren op een inclusieve manier te ondersteunen.

Om de sectoren efficiënt te kunnen ondersteunen, is het belangrijk dat de bestaande kennisnetwerken en ondersteuningsstructuren expertise opbouwen over integratie en dat eerstelijns werkers kunnen omgaan met de gevolgen van onze diverse samenleving. Ieder beleidsveld neemt de nodige maatregelen om dit te realiseren. De Agentschappen Integratie en Inburgering kunnen hiertoe de nodige ondersteuning bieden.

Diversiteitsgerelateerde ontwikkelingsdoelen en eindtermen maken niet alleen deel uit van het curriculum voor respectievelijk het basis- en het secundair onderwijs, maar zitten ook vervat in de basiscompetenties en het beroepsprofiel van de leraar. Daarom stimuleren we opleidingen om in hun programma's voldoende (specifieke) aandacht te besteden aan vakinhoud en -didactiek, de noodzakelijke didactische vaardigheden en klasmanagement. Bovendien willen we ook aandacht besteden aan de afstemming van de lerarenopleiding op de almaar toenemende diversiteit. Zo bieden we samen met de Centra voor Basiseducatie **vorming en nascholing** aan voor lesgevers in onderwijs en praktijkwerkers in verenigingen over omgaan met mensen in (gekleurde) armoede en geletterdheid. We zetten ook verder in op de **professionalisering van kleuteronderwijzers** met het oog op het beter omgaan met kinderarmoede en diversiteit. Hiertoe integreren we onder andere de basiscompetentieset 'kinderarmoede en diversiteit' in het curriculum van alle lerarenopleidingen van de zestien hogescholen.

In het domein Sport is er een **overlegstructuur 'sport en interculturaliteit'** waarin er verder gewerkt wordt aan de invulling van de thema's uit de nota sport en interculturaliteit (discriminatie, ouderbetrokkenheid, participatie van meisjes en vrouwen, sectoroverschrijdende samenwerking, competentie-ontwikkeling en vrijwilligers). Daarnaast zal ook het expertisecentrum Buurtsport verder inzetten op het implementeren en professionaliseren van de methodiek Buurtsport.

Vanuit jeugdbeleid wordt het bereiken van jongeren van buitenlandse herkomst op **verschillende evenementen** onder de aandacht gebracht. Er wordt ook een **netwerkgroep** met actoren van zowel buiten als binnen de overheid opgezet, waar informatie kan worden uitgewisseld over goede praktijken, lopende projecten, werkpunten in huidig beleid en potentiële initiatieven. Daarnaast neemt de **Ambrassade** verschillende initiatieven om de jeugdsector te ondersteunen rond diversiteit. Zo worden, via het actieonderzoek Allez Changer!?, jeugdorganisaties ondersteund om een veranderingsproces op te zetten. In dat onderzoek wordt bekeken hoe jeugdorganisaties beter aansluiting vinden op een verscheidenheid

aan leefwerelden, en betekenisvol kunnen zijn voor kinderen en jongeren. Collegagroep Diversiteit brengt dan weer diversiteitsmedewerkers in het jeugdwerk bij elkaar om in gesprek te gaan, elkaar te laten inspireren en expertise uit te wisselen over de diverser wordende samenleving. De Ambrassade ontwikkelt i.s.m. de jeugdsector bovendien een toekomstvisie rond 'breed divers jeugdwerk' die jeugdorganisaties moet inspireren en aansporen om hierrond engagementen op te nemen.

Het departement **Welzijn, Volksgezondheid en Gezin** voert een onderzoek naar de ongelijke toegang tot welzijns- en gezondheidszorgvoorzieningen in tijden van superdiversiteit. Op basis hiervan worden beleidsaanbevelingen geformuleerd om de ongelijkheid in toegankelijkheid voor personen van buitenlandse herkomst weg te werken en een kader uit te werken omtrent etnische diversiteit in zorg en welzijn.

Het kenniscentrum **Mediawijsheid** heeft in haar werking specifieke aandacht voor personen met een buitenlandse herkomst. Een bijkomende focus ligt op doelgroepen die een faciliterende rol kunnen en moeten spelen inzake het bijbrengen van mediawijsheidscompetenties. Dit gaat voornamelijk over ouders, jeugdwerkers, begeleiders in de jeugd- en ouderenzorg, bibliotheekmedewerkers en bovenal leerkrachten. Daarnaast hebben de partners binnen de MediAcademie in het open opleidingsaanbod naar uitgevers, redacties, journalisten en mediaprofessionals aandacht voor diversiteitseducatie.

3 OPVOLGING EN EVALUATIE VAN HET HORIZONTAAL INTEGRATIEBELEID

Het Horizontaal Integratiebeleidsplan is niet statisch en geen eindresultaat. Het is een plan dat verder moet groeien, verfijnd worden en waar nodig bijgestuurd moet worden. Het is een instrument om te komen tot een gedeeld, gecoördineerd en afgestemd beleid. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat verder moet gezocht worden naar mogelijke dwarsverbanden over de beleidsdomeinen heen. Drie elementen zijn in het vervolgproces cruciaal om van het plan een levendig plan te maken: monitoring, evaluatie en afstemming/kennisdeling. Dit wordt opgenomen in de schoot van de commissie Integratiebeleid.

3.1 MONITORING

Een gedegen monitoring is cruciaal in de opvolging van het horizontaal integratiebeleid. We werken daartoe een overheidsbreed ondersteuningsaanbod uit zodat de verschillende domeinen de uniforme herkomstclassificatie maximaal kunnen hanteren voor monitoring van beleid. We stemmen dit aanbod af met de federale overheidsdiensten en lokale besturen.

Binnen de Commissie Integratiebeleid wordt een coördinerende werkgroep opgericht die in de nodige begeleiding voorziet om binnen ieder relevant beleidsdomein permanent en systematisch gegevens te verzamelen die de socio-economische en maatschappelijke herkomstkloof in kaart brengen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de uniforme herkomstafbakening. De ministers van de Vlaamse Regering vaardigen per relevant beleidsdomein een expert in data-analyse of onderzoek af naar de werkgroep. De werkgroep wordt voorgezeten door het Departement Kanselarij en Bestuur.

Bij voorkeur wordt deze herkomstkloof in kaart gebracht met behulp van administratieve databanken, hetzij door een duurzame koppeling van databanken, hetzij door periodieke aanvragen bij de kruispuntbank voor sociale zekerheid of het rijksregister. In tweede instantie worden bestaande survey's (o.m. WSE-herkomstmonitor, JOP-survey, stadsmonitor, taalbarometer,...) herwerkt om de herkomstkloof in kaart te brengen. De indicatoren waarmee de herkomstkloof op een uniforme manier wordt gemeten binnen verschillende domeinen worden toegevoegd aan de tweejaarlijkse Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor. De cyclus van het Horizontaal Integratiebeleidsplan en de Vlaamse Migratie- en Integratiemonitor worden dan ook zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. De verschillende beleidsdomeinen (WSE, EWI, CJSM, WVG, OV KB en RWO) nemen in dit verband de nodige initiatieven (zie OD 4.1).

3.2 EVALUATIE EN ACTUALISATIE

Voor de opvolging van de horizontale/transversale beleidsplannen wordt het gemeenschappelijke monitoringssysteem 'Traject' van de Vlaamse overheid gebruikt. Minimum halfjaarlijks worden de verschillende maatregelenfiches door de verantwoordelijken geactualiseerd. Deze actualisering is ook relevant voor de monitoring van de beleidsbrieven.

In de jaarlijkse beleidsbrieven van de verantwoordelijke ministers wordt gerapporteerd over de maatregelen die genomen worden vanuit het beleidsveld in het kader van de doelstellingen van voorliggend Horizontaal Integratiebeleidsplan.

Jaarlijks wordt binnen de Commissie Integratiebeleid een balans opgemaakt van de verschillende maatregelen, knelpunten worden gesignaleerd aan de leidend ambtenaar, de bevoegde vakminister en de coördinerende minister. Jaarlijks rapporteert de Commissie Integratiebeleid aan het Voorzitterscollege over de vorderingen die per domein gemaakt werden.

Uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van het beleidsplan vindt een evaluatie plaats. Deze tussentijdse evaluatie heeft tot doel om het plan waar nodig bij te sturen en te actualiseren.

Deze evaluatie bestaat minimum uit:

- Een rapportage over de voortgang van de maatregelen en eventuele bijsturingen: Is gebeurd wat moet gebeuren binnen de vooropgestelde planning?
- Een evaluatie van het proces: Is de afstemming tussen de betrokken beleidsdomeinen, stakeholders en de betrokken beleidsniveaus naar behoren verlopen?
- Een tussentijdse evaluatie van de effecten: Worden de doelstellingen voldoende gerealiseerd? Is er een positieve evolutie in de cijfers van de verschillende beleidsdomeinen m.b.t. de participatie van personen van buitenlandse herkomst?
- Resultaat van de evaluatie: welke acties zullen bijgestuurd worden en hoe? Zijn er nieuwe acties mogelijk en/of noodzakelijk?

De evaluatie wordt op een participatieve manier gecoördineerd vanuit de Commissie Integratiebeleid, belangrijke stakeholders en adviesorganen worden hierbij betrokken.

Ten laatste één maand na goedkeuring op de Vlaamse Regering wordt de evaluatie en het bijgestuurde beleidsplan bezorgd aan het Vlaams Parlement. De evaluatiemethode wordt afgestemd met deze van het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan.

3.3 AFSTEMMING, DRAAGVLAK EN KENNISDELING

Bij goedkeuring van dit Horizontaal Integratiebeleidsplan vaardigen alle relevante beleidsdomeinen een expert in integratiebeleid af naar de Commissie Integratiebeleid. Het mandaat van deze expert wordt door het besluit van de Vlaamse Regering van 29 januari 2016 versterkt. De expert heeft de opdracht om

het integratiebeleid binnen het domein voor te bereiden, uit te voeren en te evalueren, initiatieven te nemen om de doelgroepen en het werkveld in dat beleid te laten participeren, rekening te houden met het overheidsbrede belang en de doelstellingen, de uitgangspunten en de opdrachten van het integratiebeleid en te zorgen voor voldoende afstemming en draagvlak binnen het managementorgaan van de eigen entiteit.

De Commissie Integratiebeleid maakt actief werk van een netwerk rond integratiebeleid in Vlaanderen waar informatie, goede praktijken en expertise gedeeld kunnen worden. Dit netwerk heeft tot doel om de samenwerking en afstemming tussen beleidsdomeinen en beleidsniveaus te verbeteren. Uit dit samenwerkingsverband kunnen nieuwe acties ontstaan. In bovenstaand plan zijn een aantal te onderzoeken pistes opgenomen die (nog) niet vertaald zijn in actiefiches. De Commissie maakt hier prioritair werk van.

Daarnaast verwachten we uiteraard ook dat de verschillende sectorale ondersteuningsstructuren zelf de nodige kennis en expertise op vlak van integratie opbouwen om hun sectoren op een inclusieve manier te ondersteunen (zie OD 4.4).

Kennisdeling op Europees niveau

Op 7 juni 2016 stelde de Europese Commissie een Actieplan voor de integratie van onderdanen van derde landen voor. Dat plan voorziet in een gemeenschappelijk beleidskader en ondersteunende maatregelen die de lidstaten zouden moeten helpen bij de verdere ontwikkeling en versterking van hun nationale integratiebeleid voor onderdanen van derde landen.

Een analyse van het plan leert dat Vlaanderen in dit verband al heel wat relevante beleidsinitiatieven heeft ontwikkeld, onder meer in het kader van het Horizontaal Integratiebeleidsplan. De opgebouwde expertise op Vlaams niveau kan vanzelfsprekend ook bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het Europese beleid inzake integratie.

BIJLAGEN

- BIJLAGE 1: Mededeling aan de Vlaamse Regering betreffende de monitoring van de socio-economische en maatschappelijke positie van personen van buitenlandse herkomst (VR 2015 0805 MED.0237)
- BIJLAGE 2: Actuele samenstelling Commissie Integratiebeleid
- BIJLAGE 3: Maatregelenfiches
- BIJLAGE 4: Advies SERV
- BIJLAGE 5: Advies VLOR
- BIJLAGE 6: Nota met aanbevelingen Minderhedenforum
- BIJLAGE 7: Nota met aanbevelingen VVSG
- BIJLAGE 8: Omgevingsanalyse